

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 18 grudnia 2014 r.

Sygn. akt P 26/14

BAS-WPTK-1746/14

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY KANCELARIA	
wpl. dnia	18. 12. 2014
L.dz.	L.zał. ....

Trybunał Konstytucyjny

Na podstawie art. 34 ust. 1 w związku z art. 27 pkt 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.), w imieniu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przedkładam wyjaśnienia w sprawie czterech połączonych pytań prawnych Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie II Wydział Cywilny z: 9 maja 2014 r., 18 kwietnia 2014 r., 9 września 2014 r. oraz 17 września 2014 r. (rozpatrywanych pod wspólną sygn. akt P 26/14), jednocześnie wnosząc o **umorzenie postępowania** na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Z kolei art. 22⁵ u.r.p., wraz z nieobjętym przedmiotem kontroli ust. 1, stanowi:

„1. Opłaty za czynności radców prawnych wykonujących zawód w kancelariach radców prawnych lub w spółkach, o których mowa w art. 8 ust. 1, oraz zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej ustala umowa z klientem.

2. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych oraz Naczelnej Rady Adwokackiej, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat za czynności radców prawnych przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiących podstawę do zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego, mając na względzie, że ustalenie opłaty wyższej niż stawka minimalna, o której mowa w ust. 3, lecz nieprzekraczającej sześciokrotności tej stawki, może być uzasadnione rodzajem i zawartością sprawy oraz niezbędnym nakładem pracy radcy prawnego.

3. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych oraz Naczelnej Rady Adwokackiej, określi, w drodze rozporządzenia, stawki minimalne za czynności radców prawnych, o których mowa w ust. 1, mając na względzie rodzaj i zawartość sprawy oraz wymagany nakład pracy radcy prawnego”.

W kwestionowanych przepisach zawarte są upoważnienia do wydania rozporządzeń. Przepisy te formułują m.in. wytyczne dotyczące treści aktów wykonawczych. Stosownie do art. 16 ust. 2 p.a. Minister Sprawiedliwości został zobowiązany do określenia, w drodze rozporządzenia, wysokości opłat za czynności adwokackie przed organami wymiaru sprawiedliwości, przy czym określenie tej wysokości nastąpi przy założeniu, że ustalenie opłaty wyższej niż stawka minimalna może być uzasadnione rodzajem i zawartością sprawy oraz niezbędnym nakładem pracy adwokata. W art. 16 ust. 3 p.a. zawarto upoważnienie do określenia stawek minimalnych za czynności adwokackie przy uwzględnieniu rodzaju i zawartości sprawy oraz wymaganego nakładu pracy adwokata.

Analogiczną treść zawierają upoważnienia ustawowe zawarte w art. 22⁵ ust. 2 i ust. 3 ustawy o radcach prawnych.

Na podstawie powyższych upoważnień ustawowych zostały wydane: rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461; dalej: rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie) oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat

za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490; dalej: rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 27 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.; dalej: ustawa o TK), Sejm jest uczestnikiem postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym wyłącznie jako „organ, który wydał akt objęty wnioskiem lub skargą konstytucyjną”. W tej sytuacji, analiza zakwestionowanych w pytaniach prawnych przepisów rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych może stanowić jedynie tło dla rozważenia problemu konstytucyjności przepisów p.a. i u.r.p. upoważniających do wydania wymienionych wyżej aktów wykonawczych. Odrębna ocena zgodności z Konstytucją przepisów rozporządzeń wykracza poza pozycję procesową Sejmu i pozostaje poza ramami niniejszego stanowiska.

3. Pytający sąd zarzuca, że wytyczne dotyczące określenia wysokości stawek minimalnych za czynności adwokackie zawarte w art. 16 ust. 3 p.a. „nie spełniają warunku szczegółowości wymaganego przez art. 92 ust. 1 Konstytucji”. Zdaniem pytającego sądu polega to na tym, że wymienione w przepisie stanowiącym upoważnienie do wydania rozporządzenia pojęcia (rodzaj i zawłość sprawy oraz wymagany nakład pracy adwokata) mają charakter wyjątkowo ogólnikowy, są „zamiennie” i „równoważne”, w wyniku czego usunięcie któregośkolwiek z tych pojęć nie wprowadziłoby w upoważnieniu jakiegokolwiek zmiany merytorycznej. W dalszej kolejności sąd pytający wskazuje, na czym jego zdaniem polega „zamiennosc” wskazanych pojęć: „Można bowiem stwierdzić, iż tak określone wytyczne mogłyby się w istocie sprowadzać do konieczności uwzględnienia rodzaju sprawy, gdyż zawłość sprawy jest konsekwencją rodzaju sprawy, a od rodzaju sprawy uzależniony jest także wymagany nakład pracy. Można byłoby zamiennie pozostawić wyłącznie potrzebę uwzględnienia zawłości sprawy, gdyż ta niewątpliwie wypływa z rodzaju sprawy i wiąże się z odpowiednim nakładem pracy adwokata. W końcu wytyczne mogłyby nakładać obowiązek uwzględnienia wymaganego nakładu pracy pełnomocnika, bo ten niewątpliwie jest konsekwencją rodzaju i zawłości sprawy”

W ocenie sądu pytającego równoważność, zamienność oraz ogólnikowy charakter wytycznych pozwala dowolnie zmieniać obowiązujące stawki minimalne za czynności adwokackie zawarte w rozporządzeniu z 2002 r., ponieważ żadna ich modyfikacja nie doprowadzi do sprzeczności przepisów ustalających stawki z obowiązującymi wytycznymi. Dla przykładu sąd pytający wskazuje, że „[...] zastąpienie kwoty 3600 złotych ujętej w § 6 pkt 6 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie kwotą 3 złote lub 360 złotych, czy też 36 000 złotych, nie skutkuje sprzecznością którejkolwiek z tych stawek wynagrodzenia z aktualnie obowiązującymi wytycznymi” (postanowienie sądu z 9 maja 2014 r.; w pozostałych postanowieniach pytający sąd wskazuje odpowiednio kwoty: 7, 720 i 72 000 zł). Następnie pytający sąd przeprowadza test mający potwierdzać ogólnikowy charakter wytycznych, co oznacza, że „[...] Minister Sprawiedliwości nie korzystał przy wydawaniu ocenianych rozporządzeń z marginesu swobody legislacyjnej, który powinien towarzyszyć stanowieniu aktów prawa wykonawczego, ale z pełnej legislacyjnej dowolności, co nie znajduje oparcia w obowiązującej Konstytucji”.

Odnosząc się do zarzutu niezgodności art. 16 ust. 2 p.a. z art. 92 ust. 1 Konstytucji, sąd pytający wskazuje, że z uwagi na fakt, iż przepisy art. 16 ust. 3 i ust. 2 p.a. są ze sobą powiązane, stwierdzenie niekonstytucyjności art. 16 ust. 3 p.a. powinno skutkować takim samym orzeczeniem co do zgodności z Konstytucją art. 16 ust. 2 p.a., ponieważ „[...] także w tym przepisie powtórzone zostały te same ogólnikowe wytyczne zastosowane do stawek minimalnych”.

Zdaniem pytającego sądu z tych samych powodów także art. 22⁵ ust. 2 i ust. 3 u.r.p. uchybia przepisom ustawy zasadniczej.

II. Analiza formalnoprawna

1. Stan faktyczny w poszczególnych sprawach, w których skierowano pytania prawne, jest następujący:

– w sprawie o sygn. akt Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie II Wydział Cywilny, w wyroku z listopada 2013 r., uwzględnił częściowo powództwo o zapłatę. W wyroku nie zostało zawarte rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Pozwany (Skarb Państwa – dalej: SP – zastępowany przez Prokuratorę Generalną Skarbu Państwa – dalej: PGSP) wystąpił w piśmie

procesowym z listopada 2013 r. o uzupełnienie wyroku o rozstrzygnięcie co do kosztów zastępstwa procesowego;

– w sprawie o sygn. akt Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie II Wydział Cywilny, w wyroku z listopada 2013 r., oddalił powództwo o zapłatę. W wyroku nie zawarto rozstrzygnięcia o kosztach. Jeden z pozwanych – reprezentowany przez radcę prawnego – wystąpił w piśmie procesowym z kwietnia 2014 r. o uzupełnienie wyroku o rozstrzygnięcie co do kosztów zastępstwa procesowego;

– w sprawie o sygn. akt Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie II Wydział Cywilny, w wyroku z lipca 2014 r., uwzględnił powództwo o zapłatę. W wyroku tym nie zawarto rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Powódka – reprezentowana przez adwokata – wystąpiła w piśmie procesowym z lipca 2014 r. o uzupełnienie wyroku o rozstrzygnięcie co do kosztów zastępstwa procesowego;

– w sprawie o sygn. akt Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie II Wydział Cywilny, w orzeczeniu z sierpnia 2014 r., umorzył postępowanie w sprawie, w której jednym z pozwanych był SP. W postanowieniu nie zawarto rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Pozwany – zastępowany przez PGSP – wystąpił w piśmie procesowym z sierpnia 2014 r. o uzupełnienie postanowienia o rozstrzygnięcie co do kosztów zastępstwa procesowego.

2. Według art. 193 Konstytucji oraz art. 3 ustawy o TK, każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Artykuł 193 Konstytucji formułuje zatem trzy przesłanki, których łączne spełnienie warunkuje dopuszczalność przedstawienia Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego:

1) przesłanka podmiotowa, zgodnie z którą pytanie prawne może być przedstawione wyłącznie przez sąd rozumiany jako państwowy organ władzy sądowniczej;

2) przesłanka przedmiotowa, zgodnie z którą pytanie prawne ma dotyczyć zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą;

3) przesłanka funkcjonalna, która uzasadnia wystąpienie z pytaniem prawnym jedynie wtedy, gdy od odpowiedzi na nie zależy rozstrzygnięcie konkretnej sprawy zawisłej przed sądem (zob. postanowienia TK z: 29 marca 2000 r., sygn. akt P 13/99; 10 października 2000 r., sygn. akt P 10/00; 27 kwietnia 2004 r., sygn. akt P 16/03; 6 lutego 2007 r., sygn. akt P 33/06).

Niespełnienie którejkolwiek z przesłanek kontroli w trybie pytania prawnego stanowi przeszkodę formalną w prowadzeniu merytorycznego badania konstytucyjności zaskarżonych norm. Powstaje wtedy konieczność umorzenia postępowania z uwagi na niedopuszczalność wydania wyroku (zob. np. postanowienia TK z: 3 marca 2009 r., sygn. akt P 63/08; 30 czerwca 2009 r., sygn. akt P 34/07; 26 czerwca 2013 r., sygn. akt P 13/12).

3. Sposób określenia istoty problemu konstytucyjnego poddanego ocenie Trybunału Konstytucyjnego, skonfrontowany z prawnymi przesłankami wystąpienia z pytaniem prawnym, stanem faktycznym spraw, na tle których zostały one zadane, oraz ich uzasadnieniem, nasuwa w opinii Sejmu wątpliwości co do dopuszczalności merytorycznego rozpoznania połączonych pytań prawnych.

4. Jak wskazuje pytający sąd we wszystkich sprawach, na tle których przedstawiono pytania prawne, zostały złożone wnioski o uzupełnienie wyroków (postanowienia) o rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego. Innymi słowy, na skutek wniosków o uzupełnienie wyroków (postanowienia) o rozstrzygnięcie co do kosztów zastępstwa procesowego, sąd pytający będzie zobowiązany do zastosowania przepisów rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie czy też rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych, których ewentualna derogacja zależy od stwierdzenia niezgodności upoważnień do ich wydania, czyli art. 16 ust. 2 i ust. 3 p.a. i art. 22⁵ ust. 2 i ust. 3 u.r.p. Należałoby zatem przyjąć, że w niniejszej sprawie została spełniona przesłanka funkcjonalna.

W tym miejscu należy jednak wskazać, iż zgodnie z opisanym przez pytający sąd stanem faktycznym w sprawie o sygn. akt (postanowienie sądu z 18 kwietnia 2014 r.) z wnioskiem o uzupełnienie wyroku wystąpił pozwany reprezentowany przez radcę prawnego. Tym samym, należy uznać, iż pytanie prawne z 18 kwietnia 2014 r., w zakresie, w jakim pytający sąd kwestionuje w nim

konstytucyjność art. 16 ust. 2 i ust. 3 p.a. nie spełnia przesłanki funkcjonalnej, a postępowanie w tym zakresie podlega **umorzeniu** ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

5. Warty zasygnalizowania jest także fakt, iż w sprawie o sygn. akt (postanowienie sądu z 9 maja 2014 r.) wniosek pozwanego o uzupełnienie wyroku o rozstrzygnięcie co do kosztów zastępstwa procesowego został zawarty w piśmie procesowym datowanym na listopada 2013 r. (wyrok został wydany listopada 2014 r.). Pytający sąd wydał więc postanowienie o przedstawieniu Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego dopiero po upływie prawie 6 miesięcy od złożenia wniosku (na marginesie warto wskazać, że pytający sąd we wszystkich wydanych w przedstawionych sprawach wyrokach pominął rozstrzygnięcie co do zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; w tym w sprawie o sygn. akt pomimo zgłoszonego przez pozwanego w odpowiedzi na pozew wniosku o zasądzenie tych kosztów na jego rzecz). Do dnia dzisiejszego sąd nie uzupełnił wyroku w przedmiotowej sprawie (w pozostałych również). W takim stanie rzeczy zawieszanie „postępowania” (w przedmiocie wniosku pozwanego o uzupełnienie wyroku), a tym samym dalsze jego przedłużanie budzi wątpliwości co do rzeczywistego motywu wystąpienia z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego. W kontekście niniejszego pytania prawnego, wartą przypomnienia jest funkcja tej instytucji inicjującej konkretną kontrolę konstytucyjności. Jak podkreśla się w piśmiennictwie, pytanie prawne jest podstawowym instrumentem określającym relację między władzą ustawodawczą a władzą sądowniczą. Jednak przede wszystkim ma służyć zagwarantowaniu przestrzegania praw i wolności obywatelskich (M. Wiącek, *Pytanie prawne sądu do Trybunału Konstytucyjnego*, Warszawa 2011, s. 55-56). W związku z powyższym można powziąć wątpliwość, czy pytanie prawne z 9 maja 2014 r. realizuje wskazywane w doktrynie wartości, w szczególności, czy służy gwarantowaniu praw obywatelskich (por. postanowienie TK z 16 października 2012 r., sygn. akt P 29/12).

6. Niezależnie od przyjęcia, iż przedstawione pytania prawne co do zasady spełniają przesłankę funkcjonalną – z zastrzeżeniem dotyczącym omówionego wyżej zakresu pytania prawnego z 18 kwietnia 2014 r. (pkt II.4 stanowiska) – zawierają

one inne wady formalne skutkujące w opinii Sejmu koniecznością umorzenia postępowania.

7. Uszczegóławiający normę konstytucyjną art. 32 ust. 3 ustawy o TK przewiduje, że sąd występujący z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego jest zobowiązany do wskazania, w jakim zakresie odpowiedź na pytanie może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w związku z którą pytanie zostało postawione, czyli wykazania przesłanki funkcjonalnej pytania prawnego. Na sądzie występującym z pytaniem prawnym ciąży tym samym powinność stosownego do charakteru sprawy, odrębnego wskazania, w jaki sposób zmieniłoby się rozstrzygnięcie sądu w zawistej przed nim sprawie, gdyby dany przepis prawny utracił moc obowiązującą wskutek orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o jego niezgodności z Konstytucją. W orzecznictwie Trybunału podkreśla się, że wymaganie określone w art. 32 ust. 3 ustawy o TK ma charakter bezwzględnie wiążący zarówno dla sądu zadającego pytania prawne, jak dla Trybunału Konstytucyjnego (zob. wyrok TK z 7 listopada 2005 r., sygn. akt P 20/04 oraz postanowienia TK z: 27 marca 2009 r., sygn. akt P 10/09; 16 października 2012 r., sygn. akt P 29/12).

Skuteczne zainicjowanie konkretnej kontroli konstytucyjności przepisów w formie pytania prawnego wymaga spełnienia wymienionych warunków, a Trybunał kontroluje na każdym etapie postępowania, czy nie zachodzi któraś z ujemnych przesłanek wydania wyroku, skutkujących obligatoryjnym umorzeniem postępowania (zob. postanowienia TK z: 18 marca 2009 r., sygn. akt P 13/08; 30 czerwca 2009 r., sygn. akt P 34/07; 15 października 2009 r., sygn. akt P 120/08; 26 czerwca 2013 r., sygn. akt P 13/12).

W połączonych do wspólnego rozpoznania pytaniach prawnych Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie II Wydział Cywilny nie wypełnił w sposób prawidłowy obowiązku wynikającego z art. 32 ust. 3 ustawy o TK. Co do zasady, niewystarczające jest poprzestanie na stwierdzeniu, że od wyroku TK zależy rozstrzygnięcie sprawy sądowej (postanowienia TK z: 26 lipca 2012 r., sygn. akt P 17/12; 16 października 2012 r., sygn. akt P 29/12). Prawidłowo sformułowane pytanie powinno zawierać wyjaśnienie, w jaki sposób ewentualne stwierdzenie przez Trybunał niezgodności przepisu wskazanego jako przedmiot kontroli mogłoby doprowadzić do rozstrzygnięcia odmiennego od tego, które zapadłoby w stanie prawnym obejmującym zakwestionowany przepis. W wyroku z 7 listopada 2005 r.

(sygn. akt P 20/04) Trybunał wskazał: „Dopełnienie tego obowiązku nie następuje przez powtórzenie ogólnej formuły ustawowej, ale wymaga ono wykazania, że *in casu* spełniony jest konstytucyjny warunek dopuszczalności pytania prawnego. Wskazanie zakresu, w jakim odpowiedź na pytanie prawne może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, obejmować powinno w zasadzie szereg elementów, które trudno w tym miejscu wyczerpująco wyliczyć. Należą do nich m.in. wykazanie, że nie wchodzi w grę rozstrzygnięcia sprawy o charakterze proceduralnym, związane np. z brakiem właściwości sądu w danej sprawie (chyba że przedmiotem pytania byłoby naruszenie art. 45 Konstytucji) oraz, że sprawy nie można rozstrzygnąć stosując – w dopuszczalnych granicach – metodę wykładni ustaw w zgodzie z Konstytucją, do czego sądy są przecież w pełni uprawnione [...] na sądzie składającym pytanie prawne ciąży powinność stosownego do charakteru sprawy odrębnego wskazania, w jaki sposób rozstrzygnięcie sądu uległoby zmianie, gdyby określony przepis prawny utracił moc obowiązującą wskutek orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o jego niezgodności z Konstytucją”.

Odnosząc powyższe uwagi do niniejszego postępowania, należy stwierdzić, że sąd zwracający się z pytaniami prawnymi do Trybunału Konstytucyjnego nie wskazał w żaden sposób, w jakim zakresie odpowiedź może mieć wpływ na rozstrzygnięcie spraw, w związku z którymi pytania zostały zadane. Pytający sąd w uzasadnieniu z każdego z pytań prawnych porzucił na stwierdzeniu, że: „Przepisy rozporządzenia wymienionego w pkt. 2 postanowienia [rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie – uwaga własna] znajdują zastosowanie w przedmiotowej [sprawie – uwaga własna], co czyni dopuszczalnym wystąpienie z pytaniem prawnym dotyczącym zarówno obowiązujących przepisów upoważniających, jak i rozporządzenia wydanego na ich podstawie lub przepisów zawartych w tym rozporządzeniu” (powyższe sformułowanie w przytoczonym brzmieniu znajduje się w postanowieniach sądu z: 9 maja 2014 r., s. 6; 9 września 2014 r., s. 8; 17 września 2014 r., s. 8; w postanowieniu z 18 kwietnia 2014 r. zamiast „w pkt 2 postanowienia” jest „w pkt 3-4 postanowienia”, s. 7). Należy uznać, że takie stwierdzenie nie jest wystarczające dla spełnienia wymogu z art. 32 ust. 3 ustawy o TK. Pytający sąd wskazał jedynie, że kwestionowane rozporządzenia będą miały zastosowanie w sprawach, co w ocenie sądu uzasadnia wystąpienie z pytaniem prawnym dotyczącym również przepisu ustawy stanowiącego upoważnienie do wydania kwestionowanego rozporządzenia. Natomiast pytający sąd

nie wyjaśnia, w jaki sposób ewentualne stwierdzenie przez Trybunał niezgodności art. 16 ust. 2 i ust. 3 p.a. czy też art. 22⁵ ust. 2 i ust. 3 u.r.p. mogłoby doprowadzić do rozstrzygnięcia odmiennego od tego, które zapadłoby w stanie prawnym obejmującym te zakwestionowane przepisy. Mając na uwadze powyższe uznać należy, że sąd pytający nie dopełnił obowiązku wynikającego z art. 32 ust. 3 ustawy o TK.

8. Odrębną racją wspierającą wniosek o umorzenie postępowania są deficyty w warstwie argumentacyjnej pytania prawnego. W opinii Sejmu wątpliwe jest, czy wysuwane przez pytający sąd zarzuty zostały uzasadnione w sposób dostateczny i pozwalający na obalenie domniemania konstytucyjności, tj. czy zostały spełnione warunki formalne wymienione w art. 32 ust. 1 pkt 4 ustawy o TK. Zgodnie z tym przepisem, wniosek albo pytanie prawne powinny zawierać „uzasadnienie postawionego zarzutu, z powołaniem dowodów na jego poparcie”. Powyższe oznacza, że sąd pytający powinien w uzasadnieniu pytania prawnego przedstawić proces myślowy, jaki doprowadził go do tezy o niezgodności kwestionowanej normy z określonymi przepisami aktu hierarchicznie wyższego. *Ergo*, powinien on dokonać wykładni przepisów wskazanych jako przedmiot i wzorzec kontroli, tj. ustalić wynikające z nich normy prawne, porównać je oraz wykazać zachodzącą pomiędzy nimi sprzeczność (M. Wiącek, *Pytanie prawne...*, s. 312).

W świetle utrwalonej linii orzeczniczej Trybunału wymóg zawarty w art. 32 ust. 1 pkt 4 ustawy o TK należy rozumieć jako nakaz odpowiedniego udowodnienia zarzutów stawianych w kontekście każdego wskazanego wzorca kontroli. Przesłanka odpowiedniego uzasadnienia zarzutów nie powinna być traktowana powierzchownie i instrumentalnie: „Przytaczane w piśmie procesowym argumenty mogą być mniej lub bardziej przekonujące [...], lecz zawsze muszą być argumentami «nadającymi się» do rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny” (wyrok TK z 19 października 2010 r., sygn. akt P 10/10; postanowienia TK z: 8 marca 2011 r., sygn. akt P 33/10; 16 kwietnia 2014 r., sygn. akt P 37/13). Merytoryczne rozpoznanie sprawy uzależnione jest zatem nie tylko od precyzyjnego oznaczenia przez pytający sąd wzorców konstytucyjnych, ale i zgodnej z orzecznictwem konstytucyjnym ich interpretacji oraz odpowiedniego (adekwatnego) przyporządkowania do przedmiotu kontroli.

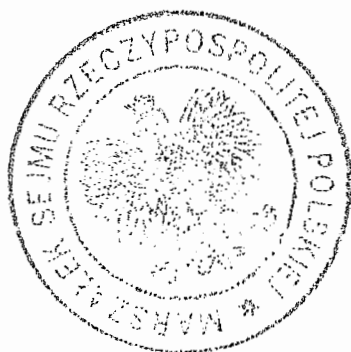
Zdaniem Sejmu, zawarta w pytaniach prawnych bardzo lakoniczna argumentacja, mająca dowodzić niekonstytucyjności art. 16 ust. 2 i ust. 3 p.a. czy też art. 22⁵ ust. 2 i ust. 3 u.r.p. nie odpowiada omówionym wyżej warunkom.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wielokrotnie podkreślano – także w kontekście pytań prawnych – rolę uzasadnienia pisma inicjującego postępowanie (zob. np. wyrok TK z 8 września 2005 r., sygn. akt P 17/04; postanowienie TK z 26 czerwca 2013 r., sygn. akt P 13/12). Co istotne, jak wskazuje się w orzecznictwie TK, konieczność uzasadnienia zarzutu pytania prawnego związana jest z założeniem domniemania konstytucyjności norm prawnych oraz z zasadą skargowości w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym. Jak stwierdził Trybunał w wyroku z 8 września 2005 r. (sygn. akt P 17/04): „Zarzut niezgodności przepisu stanowiącego przedmiot zaskarżenia z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą powinien być poparty przytoczeniem argumentów podważających domniemanie konstytucyjności przepisu. Pytanie prawne, w którym przedstawiający je sąd ograniczyłby się do wyrażenia przekonania o niezgodności zaskarżonego przepisu z Konstytucją, a tym bardziej tylko ogólnie powołał się na istniejące w tej kwestii wątpliwości, nie mogłoby być rozpoznane przez Trybunał Konstytucyjny” (zob. także postanowienia TK z: 8 marca 2011 r., sygn. akt P 33/10; 26 czerwca 2013 r., sygn. akt P 13/12). Skoro kontrola hierarchicznej zgodności norm opiera się na domniemaniu ich konstytucyjności, to podmiot inicjujący postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym jest zobligowany dostarczyć argumentów pozwalających obalić to domniemanie. Dopóki sąd nie powoła przekonujących motywów mających świadczyć o niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazanymi wzorcami kontroli, Trybunał musi uznawać je za zgodne z wzorcem kontroli. Pytanie prawne, w którym sąd ograniczyłby się do wyrażenia przekonania o niezgodności przepisu z Konstytucją bądź wskazania istniejących w tej kwestii wątpliwości, nie może podlegać rozpoznaniu przez Trybunał (zob. wyrok TK z 8 września 2005 r., sygn. akt P 17/04; postanowienie TK z 26 czerwca 2013 r., sygn. akt P 13/12). Trybunał podkreślał wielokrotnie „[...] że jest on zobowiązany do zbadania wszystkich okoliczności sprawy w celu wszechstronnego wyjaśnienia nie będąc zarazem związanym wnioskami dowodowymi uczestników postępowania (zob. art. 19 ustawy o TK). Nie oznacza to w żadnym wypadku przerzucenia ciężaru dowodzenia na Trybunał przez podmiot inicjujący postępowanie w sprawie. Powyższa reguła postępowania może bowiem znaleźć zastosowanie dopiero

wówczas, gdy ten podmiot wykazał należytą staranność, spełniając wszystkie ustawowe wymagania wynikające m.in. z art. 32 ustawy o TK” (postanowienia TK z: 26 czerwca 2013 r., sygn. akt P 13/12; 16 kwietnia 2014 r., sygn. akt P 37/13).

Uzasadnienie podnoszonej niekonstytucyjności zarówno w stosunku do art. 16 ust. 2 i ust. 3 p.a. jak i art. 22⁵ ust. 2 i ust. 3 u.r.p. ogranicza się w zasadzie tylko do subiektywnej oceny, że pojęcia użyte przez ustawodawcę w kwestionowanych przepisach (rodzaj i złożość sprawy, nakład pracy) są w istocie pojęciami znaczeniowo ekwiwalentnymi, zamiennymi oraz „nie spełniają warunku szczególności wymaganego w art. 92 ust. 1 Konstytucji”. Sąd pytający nie przeprowadził analizy pozwalającej na taką konkluzję ani nie przytoczył argumentów mogących podważyć domniemanie konstytucyjności kwestionowanych przepisów, a zatem pytanie prawne nie spełnia wymagań formalnych przewidzianych w art. 32 ust. 1 pkt 4 ustawy o TK.

9. Zaprezentowane powyżej uwagi negatywnie rzutują na możliwość kontroli ustaw zakwestionowanych w pytaniach prawnych Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie II Wydział Cywilny. W związku z powyższym, należy w tym zakresie zgłosić wnioski o **umorzenie postępowania** w sprawie połączonych pytań prawnych, na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

MARSZAŁEK SEJMU

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Radosław Sikorski".

Radosław Sikorski